

SZAKIRODALOM.

(Franklin, Alfred) *Guide des savants, des littérateurs et des artistes dans les bibliothèques de Paris.* Paris, Leipzig. 1908. H. Welter. (ny. L. Danel Lille-ben) 8-r.VIII, 219 l. Ára 5 fr.

A. Franklin, a Bibliothèque Mazarine nyugalmazott könyvtárosa, ebben a hasznos kalauzban mindazon közkönyvtárak betürendes lajstromát adja, melyek legalább 1500 kötetből állnak. Minden egyes könyvtárt szerző a helyszínén fölkeresett és személyes benyomásai nyomán számol be néhány sorban a gyűjtemények terjedelméről és nyilvánossági fokáról, egyben történetük főbb adataira is kiterjeszkedve. Ott, a hol az intézet elnevezése a speciális gyűjtemény természetét már egymagában is kellőképp magyarázza, bővebben nem jellemzi a könyvtár összetételét; oly intézeteknél pedig, melyek többféle tudományágakat is művelnek, fölsorolja e szakokat, s ekként ad útmutatást a benne található anyagról.

Az intézetek közül ugyan csak egy pár nyilvános a szó szoros értelmében. A legtöbb — mondja a szerkesztő, a ki még a régi iskola hive — lemondott erről a nagylelkű rendelkezésről, melynek előnyei távolról sem érik föl a benne rejlő veszélyt. «Le premier loqueteux qui passe ne peut venir s'y installer comme dans un banal chauffoir, et s'y endormir sur un volume qu'il dégrade; mais dans toutes, dans celles même qui, par leur nature ou leur destination, sembleraient devoir être le moins accessibles, toute personne sérieuse, poursuivant un but sérieux sera accueillie sans aucune difficulté, et le plus souvent avec un véritable empressement.»

A munka függelékében a könyvtárak következő öt csoportja van még fölsorolva: 1. a felsőbb községi iskolák; 2. a községi szakiskolák; 3. a kórházak; 4. az állami középiskolák könyvtárai s végül 5. a községi népkönyvtárak.

Ez utóbbiakról kiegészítésül s részben helyesbítésül ama dolgozatomhoz, melyet a párisi népkönyvtári intézményekről a Múzeumi és Könyvtári Értesítő III. évf. I. füzetében írtam, a következő adatokat sorolom föl.

A legrégibb községi népkönyvtár a XI. kerületé s 1865-ben vetették meg alapját; 1878-ban már 11 ú. n. bibliothèque de mairie volt, összesen 32.237 kötetel, 1906-ban pedig 82 együttesen 475.346 kötetel. A látogatók száma 1906-ban 1,549.713-at tett ki. Tizennégyezernél több látogatója volt 57 könyvtárnak; a legtöbben, 41.731-en fordultak meg a XIV. kerület mairiején elhelyezett könyvtárban. A kikölcsönzések száma nyolczban haladta meg a 30.000 kötetet, 25-ben pedig a 20.000-et.

A kötetet pontos tárgy- és névmutató rekeszti be, mely néhány pillanat alatt útbaigazítja a használókat.

Bevezetése néhány találó vonással jellemzi a könyvtárügy fejlődését a francia metropolisban. *Dr. Gulyás Pál.*

Stauber, Richard, *Die Schedelsche Bibliothek. Ein Beitrag zur Geschichte der Ausbreitung der italienischen Renaissance, des deutschen Humanismus und der medizinischen Literatur. Herausgegeben v. Otto Hartwig.* (Hermann Grauert: Studien und Darstellungen aus dem Gebiete der Geschichte. VI. 2—3.) Freiburg i. Br. 1908. Herder (ny. C. A. Wagner) 8-r. XVI. 277 l. Ára 8 M.

A férfikor küszöbén, 28 éves korában elhunyt szerző e munkájában a reneszánsz korszak egyik legjelentősebb kézirat-és könyvgyűjteményét teszi vizsgálat tárgyává. Szerző nemcsak a könyvtár nagynevű megalapítójának, Hartmann Schedel (1440—1514) nürnbergi orvosnak életére s tudományos jelentőségére derít új fényt, hanem a könyvtár kialakulásának s a birtokos halála utáni sorsának történetét is pontosabban, ha nem is véglegesnek mondható formában foglalja össze.

Együttal azt is kimutatja, hogy a Schedel-féle gyűjteményt a müncheni königliche Hof- und Staatsbibliothek megalapítója V. Albrecht herceg (1550—1570) nem — miként eddig hittük — közvetlenül H. Schedel örököseitől szerezte meg, hanem mint a Fugger-könyvtár tartozékát. A Fuggerek birtokába Hans Jakob Fugger útján került a könyvtár, a ki 1551-ben vásárolta meg 500 forinton Hartmann gyűjteményét egyik unokájától, Melchiortól. Valószínű, hogy a könyvtár már ez időben sem volt érintetlen; az örökösök 1514-től 1552-ig szorultságukban hihetőleg többször is megdézsmálták a gyűjteményt, a mint ezt több, jóval később, közvetett úton a müncheni udvari könyvtárba került kötet igazolja.

A könyvgyűjtés a Schedel-családban szinte tradícióvá vált. Már Hermann Schedel (szül. 1411.), Hartmann unokabátyja s nem mint eddig hittük nagybátyja, kitünt bibliofil hajlamaival. Hermann szintén orvos volt, a ki Lipszéban és Padovában